

ผลของการฝึกมนุษยสัมพันธ์ต่อสถานภาพทางสังคมมิติ และการวิเคราะห์ตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นางลาวสุันทา พลับแดง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974 - 576 - 903 - 7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015741

1 10302360

EFFECTS OF HUMAN RELATIONS TRAINING ON SOCIOMETRIC STATUS
AND SELF - ANALYSIS OF MATHAYOM SUKSA THREE STUDENTS

Miss Sunanta Plubdang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Psychology

Graduate School

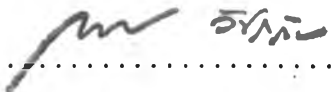
Chulalongkorn University

1989

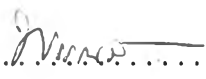
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการฝึกนุษย์สัมพันธ์ต่อสถานภาพทางสังคมและการวิเคราะห์
ตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดย นางสาวสุนันทา พลับแดง
ภาควิชา จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ ทวีพะประภา

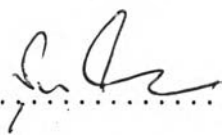

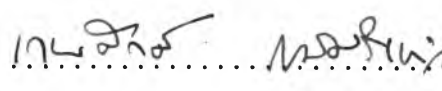
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.จิน แบรี่)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ ทวีพะประภา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรณ โคตรจรัส)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว)

สุนันทา พลับแดง : ผลของการฝึกมนุษยสัมพันธ์ต่อสถานภาพทางสังคมมิติและการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (EFFECTS OF HUMAN RELATIONS TRAINING ON SOCIOMETRIC STATUS AND SELF - ANALYSIS OF MATHAYOM SUKSA THREE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรรณราย ทริยะประภา, 147 หน้า ISBN 974-576-903-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกมนุษยสัมพันธ์ต่อสถานภาพทางสังคมมิติและการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า กลุ่มทดลองจะมีสถานภาพทางสังคมมิติสูงกว่ากลุ่มควบคุมและมีคะแนนการวิเคราะห์ตนเองในแต่ละด้านและรวมทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2531 ที่มีสถานภาพทางสังคมมิติต่ำ มีจำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมรับการฝึกมนุษยสัมพันธ์ทุกวันอาทิตย์ 6 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการฝึก 18 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุม 10 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีคะแนนสังคมมิติเท่ากับกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบวัดสถานภาพทางสังคมมิติตามแนวคิดของ นอร์แมน อี กรอนลุนด์ เพื่อประเมินสถานภาพทางสังคมมิติของกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบทดสอบการวิเคราะห์ตนเองของ แจ็ค อาร์ กิมป์ เพื่อประเมินความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกลุ่ม 4 ด้าน คือ ด้านความไว้วางใจ ด้านการเปิดเผยตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และด้านการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบมีกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนและหลังการทดลอง และวิเคราะห์ข้อมูลความแตกต่างของสถานภาพทางสังคมมิติด้วย The Wilcoxon Signed Ranks Test และ The Mann Whitney Test วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเองด้วย t - test ตามโปรแกรม SPSS/PC⁺ ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มทดลองมีสถานภาพทางสังคมมิติไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ถ้ายกพิจารณาเฉพาะกลุ่มทดลองแล้วพบว่า กลุ่มทดลองมีสถานภาพทางสังคมมิติหลังการฝึกสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มทดลองมีการวิเคราะห์ตนเองรวมทุกด้านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านแล้วไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ภาควิชา ..... จิตวิทยา
สาขาวิชา ..... จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้คิด .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

SUNANTA PLUBDANG : EFFECTS OF HUMAN RELATIONS TRAINING ON SOCIOMETRIC STATUS AND SELF - ANALYSIS OF MATHAYOM SUKSA THREE STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PARNARAI SAPAYAPRAPA, PH.D., 147 PP.

The purpose of this research was to study the effects of human relations training on sociometric status and self - analysis of Mathayomsuksa three students. The hypothesis tested was that the experimental group would show a higher rating in their self - analysis and higher sociometric status than the control group.

The sample included 20 Mathayomsuksa three students from the Secondary Demonstration school of Srinakharinwirot University (Prasarnmitr) in the academic year 1988 whose sociometric status was low. Ten subjects of the experimental group voluntarily participated in human relations training for 18 hours. Another ten subjects whose sociometric status matched that of the experimental group was selected as a control group.

The instruments used were :

1. The Sociometric Test developed by Norman E. Gronlund to evaluate the subjects' sociometric status.
2. The TORI Group Self - Diagnosis Scales constructed by Jack R. Gibb to evaluate the subjects' feelings towards the group on the following four dimensions : a) T - Trust, b) O - Openness, c) R - Realization, d) I - Interdependence

The randomized pretest - posttest control group design was used. The t - test was used to find out differences in the self - analysis scales and the Wilcoxon Signed Ranks Test and the Mann Whitney Test was used to test differences in sociometric status. The results show that

1. The sociometric status of the experimental group is not different from that of the control group at the .05 level of significance.
2. The total scores of the self - analysis scales of the experimental group are higher than the control group at the .05 level of significance.

ภาควิชา ..... จิตวิทยา
สาขาวิชา ..... จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต ..... *Sunanta P.*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Parnarai S.*
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น ..... _____

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากอาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ ทรัพย์ะประภา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จิน แบรี่ รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โลริช โพธิ์แก้ว ที่กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ดร.ดิเรก ศรีสุขโข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไพศาล หวังพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร ที่กรุณาให้คำแนะนำในเรื่อง แบบแผนการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณาให้ความสนับสนุนในเรื่องปัจจัยต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ทำวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ บhumวัน ที่ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความมีน้ำใจของเพื่อนร่วมรุ่นจิตวิทยาการศึกษา และเพื่อน ร่วมงานทุกท่านที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด และทำยลสุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้กำลังใจให้ลดี อบรมสั่งสอนให้มีความพยายาม อุดทน จนงานวิทยานิพนธ์ ครั้งนี้สำเร็จได้ในที่สุด

สุนันทา พลับแดง

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์กลุ่มเพื่อสนองตอบ	
ความต้องการในการสร้างสัมพันธ์ภาพ.....	5
แนวคิดและหลักการในการฝึกมนุษยสัมพันธ์.....	9
หลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรมการฝึกมนุษยสัมพันธ์.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการทางสังคมมิติ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตนเอง.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	43
สมมติฐานการวิจัย.....	43
ขอบเขตของการวิจัย.....	44
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	46
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	47
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล.....	48
ประชากร.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การดำเนินการทดลอง.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย.....	77
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก ตารางแสดงจำนวนนักเรียนที่มีสถานภาพทาง	
สังคมมีติดำ.....	102
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก ค กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกมนุษยสัมพันธ์.....	116
ภาคผนวก ง สูตรสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	143
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	คะแนนสังคมมิติจากแบบวัดสถานภาพทางสังคมมิติของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก..... 65
2	การจัดอันดับจากค่าความแตกต่างของคะแนนสังคมมิติในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการฝึก..... 67
3	การจัดอันดับจากค่าความแตกต่างของคะแนนสังคมมิติในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการฝึก..... 68
4	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนสังคมมิติในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกด้วยค่าที (t - test)..... 69
5	การจัดอันดับร่วมจากคะแนนสังคมมิติระหว่างกลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลองหลังการฝึก..... 70
6	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของอันดับคะแนนสังคมมิติระหว่าง กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลังการฝึกด้วยค่าที (t - test)..... 71
7	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการวิเคราะห์ ตนเองรายด้านและรวมทุกด้านในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อน และหลังการฝึก..... 72
7.1	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเอง รายด้านและรวมทุกด้าน ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อน การฝึกด้วยค่าที (t - test)..... 73
7.2	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเอง รายด้านและรวมทุกด้านระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองหลัง การฝึกด้วยค่าที (t - test)..... 74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
8	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเอง รายด้านและรวมทุกด้านในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการฝึกด้วย ค่าที (t - test)..... 75
9	การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างของคะแนนการวิเคราะห์ตนเอง รายด้านและรวมทุกด้านในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกด้วย ค่าที (t - test)..... 76